

legislature of Ukraine, as well as continuously improve the normative-legal database, that defined the legal possibilities of the police officers while detecting offences, strengthen the guarantee of the rights of citizens in the sphere of public order through the improvement of organizational structure of the police and cooperation of its bodies; improvement of professional qualification of police workers; their technical, material and psychological implementation.

Key words: *public place, police officers, offences, the Law of Ukraine.*

Стаття надійшла 21 серпня 2017 р.

УДК 342.95:111.5(477)

В. В. Серета

НАДЗВИЧАЙНІ ПРАВОВІ РЕЖИМИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Досліджено надзвичайні правові режими у сфері публічного права в Україні. На підставі системного аналізу розглянуто особливості правового регулювання, характерного надзвичайним правовим режимам у галузях права, які належать до публічного права, у контексті необхідності забезпечення територіальної цілісності держави, боротьби з сепаратизмом. Проаналізовано вплив міжнародного права на формування надзвичайних правових режимів із метою подальшого розвитку системи управління державою в умовах надзвичайного стану і в особливий період.

Ключові слова: *правовий режим, правове регулювання, надзвичайні правові режими, публічне право.*

Постановка проблеми. В Україні актуальними є питання про підвищення цінності та ролі права, зміну характеру правового регулювання й реформування правової системи у зв'язку з європейською інтеграцією. Зміни, що відбулися останніми роками в економічній, політичній, соціальній, духовній сферах, не могли не відобразитися на її правовій системі, що зумовило формування особливого підходу до вибору юридичних засобів для регламентації суспільних відносин. За допомогою правового регулювання надзвичайних режимів, які мають і обмежувальний, і стимулюючий характер, вирішується низка завдань, що повинні виконати суспільство і держава. З огляду на це, актуальною стає проблема режимного регулювання та необхідність теоретико-правового вивчення надзвичайних правових режимів, що використовуються в різних галузях публічного права, у вирішенні проблем забезпечення територіальної цілісності держави й боротьби з сепаратизмом.

Стан дослідження. У роботах провідних науковців, зокрема: В. Авер'янова, О. Барабаша, Ю. Битяка, С. Єсімова, В. Колпакова, Д. Коссе, О. Кузьменко, Р. Калюжного, М. Коваліва, Т. Мінки, В. Настюка, О. Остапенка, Є. Стрільченко, О. Яковлева тією чи іншою мірою проаналізовано питання про надзвичайні правові режими.

Метою статті є висвітлення проблемних питань, які стосуються надзвичайних правових режимів у сфері публічного права.

Виклад основних положень. Реалізація Указу Президента України від 25 вересня 2017 року № 283/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 вересня 2017 року «Про Концепцію реформування та подальшого розвитку системи управління державою в умовах надзвичайного стану і в особливий період» вказує на потребу в особливих регулятивних формах – надзвичайних правових режимах, які дають змогу організувати діяльність органів держави в складних, нестандартних ситуаціях [1].

Як зазначають В. Дитюк і С. Єсімов, розглядаючи особливості нормативно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки в країнах Європейського Союзу, організаційно-правовий механізм нормативно-правового забезпечення безпеки України з урахуванням досвіду європейських країн у теоретико-методологічному плані ґрунтується на відповідних концептуальних положеннях і як специфічний напрям державної політики не обмежує свою дію лише правоохоронною сферою державного управління й складається з сукупності економічних, правових, організаційних та інших заходів щодо попередження загроз публічній безпеці, ліквідації наслідків, їх проявів і органічно пов'язаний із соціально-економічними, адміністративно-правовими реформами [2, с. 23].

У контексті дослідження О. Балинської це зумовлено ускладненими воєнними реаліями та новітніми технологіями. Пошук шляхів вирішення цієї проблеми міститься в багатьох наукових галузях і потребує міждисциплінарного підходу [3, с. 10].

Вивчення надзвичайних правових режимів із позицій різних галузей права дає змогу розглянути їх особливості в вузькоспеціалізованому вигляді, зрозуміти відмінні риси залежно від характеру складних суспільних відносин і використаних прийомів правового регулювання. Загальнотеоретичне дослідження проблеми використання надзвичайних правових режимів у сфері публічного права матиме позитивний вплив на правотворчу та правозастосовну діяльність.

В юридичній науці неоднозначним є питання про те, які галузі права належать до публічного права, що має важливе значення під час

розгляду питання про особливості надзвичайних правових режимів у сфері публічного права. У цьому аспекті юридичний пріоритет має воля органів державної влади, регулювання є централізованим і формується на засадах субординації. До системи публічного права, на думку П. Рабіновича, входять конституційне, адміністративне, фінансове, кримінальне, екологічне, кримінально-процесуальне, цивільно-процесуальне та міжнародне публічне право [4, с. 29].

Виявлення й аналіз особливостей надзвичайних правових режимів у галузях публічного права має здійснюватися за допомогою встановлення предметно-функціональних зв'язків між останніми. В юридичній літературі висловлюється думка, що між галузями права є різноманітні функціональні зв'язки, з огляду на це, особливості правових режимів у конституційному, адміністративному, митному, кримінально-процесуальному, кримінально-виконавчому, кримінальному та земельному праві (щодо прав на землю, пов'язаних з інтересами держави та суспільства) розглядаються як особливості правових режимів у сфері публічного права.

Наявні у сфері публічного права роботи, присвячені вивченню правового режиму, проводилися переважно з позиції науки адміністративного права та дають змогу констатувати про відсутність на теоретичному рівні комплексного вивчення питання, яке стосується сутності правових режимів у галузях публічного права й у сфері публічного права загалом.

Правові надзвичайні режими у сфері публічного права (порівняно з правовими режимами в публічному праві) мають такі особливості: формуються за допомогою юридичних засобів обмежувального характеру (заборон, призупинень та ін.); в межах правових режимів основним методом правового регулювання є імперативний із переважання дозвільного типу правового регулювання; закріплюються на рівні законодавчих і відомчих нормативних актів; спрямовані на припинення протиправної поведінки, можливості вчинення протиправних діянь, захист законних інтересів особи, суспільства, держави; пов'язані з виникненням публічних правових відносин, де одним із суб'єктів є держава в особі державних органів або посадових осіб; юридичні засоби-стимули мають гарантуючий характер, дозволяючи виконувати суб'єктам покладені на них юридичні обов'язки.

Незважаючи на те, що в кожній із галузей публічного права правові режими мають свою специфіку, пов'язану з предметом і методом правового регулювання, правові режими у сфері публічного права мають деякі особливості.

По-перше, надзвичайні правові режими у сфері публічного права формуються за допомогою юридичних засобів обмежувального

характеру (заборона, призупинення тощо). Переважно в правовому регулюванні за допомогою надзвичайних правових режимів у галузях публічного права використовуються правові засоби обмежувальної спрямованості у виді правових обмежень, заборон, призупинень, в окремих випадках застосовуються позитивні зобов'язання та рекомендації, які сприяють зниженню негативної активності суб'єктів, що означає спрямованість правового регулювання.

Переважає використання конкретних юридичних засобів обмежувального характеру в правовому регулюванні визначається залежно від характеру регульованих суспільних відносин, меж правової активності суб'єктів, характером ситуації, що складається, та цілями конкретного особливого порядку, визначеного законодавцем.

Юридичні засоби обмежувального характеру переважно застосовуються у надзвичайних правових режимах у сфері публічного права, встановлюють межу у використанні суб'єктами юридичних можливостей, впливають на юридичну активність суб'єктів у напрямі її зниження та спрямовані на стримування протиправної поведінки, що завдає шкоди інтересам особи, суспільства й держави. Крім того, наслідком переважного використання в правовому регулюванні юридичних засобів обмежувальної спрямованості є те, що особливі порядки правового регулювання в цій сфері права є менш гнучкими.

Законодавець у ст. 204-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) використовує заборону як правовий засіб у цьому правовому режимі, на порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, що поширюється на порушення встановленого в районі проведення антитерористичної операції порядку переміщення осіб, транспортних засобів і вантажів, що значно ускладнює виконання контрольних функцій силами та засобами антитерористичної операції, які задіяні відповідно до Закону України «Про боротьбу з тероризмом». Такий підхід визначає спрямованість правового регулювання у цій сфері. Заборони використовуються для захисту запровадженого механізму контролю за переміщенням товарів до району або з району проведення антитерористичної операції, виявлення порушень порядку їх переміщення, протиправних схем ухилення від проходження встановлених контрольних процедур, переміщення товарів до району або з району проведення антитерористичної операції (ст. 204-3 КУпАП) [5].

По-друге, основним методом правового регулювання є імперативний. Для розкриття особливостей правових режимів у сфері публічного права, потрібно проаналізувати особливості публічно-правового методу.

Публічно-правовий метод – це заснований на позитивних зобов'язаннях і заборонах такий спосіб регулювання суспільних відносин, який характеризується імперативністю, наділенням одного з суб'єктів спеціальними повноваженнями – компетенцією, забезпечує формування відносин за схемою «влада–підпорядкування».

Метод регулювання із застосуванням правових режимів у сфері публічного права пов'язаний з особливостями правового регулювання в цій підсистемі права. Т. Мазур до ознак публічно-правового регулювання відносить такі: реалізуються за допомогою приписів, що встановлюють права й обов'язки учасників регульованих суспільних відносин; публічно-правові приписи встановлюються централізовано; публічно-правові приписи формулюються як імперативні й забезпечені державними санкціями. Вказані ознаки проявлятимуться у правовому регулюванні всіх публічних відносин, але в кожному конкретному випадку таке публічно-правове регулювання може набувати специфічного забарвлення, яке частково відобразить особливості предмета конкретних правовідносин [6, с. 77].

Правовідносини у правових режимах публічного права сформовані переважно за схемою «влада–підпорядкування». Посадові особи державних органів наділяються спеціальними, владними повноваженнями (додатковими правами й юридичними можливостями) з метою припинення, протидії негативним діям суб'єктів і ліквідації наслідків явищ різного характеру (природного, екологічного, техногенного тощо), для забезпечення національної безпеки, захисту інтересів держави від різних загроз і негативних впливів зовнішнього та внутрішнього характеру, з метою забезпечення територіальної цілісності та протидії сепаратистським організаціям.

З іншого боку, від суб'єктів права потрібне зниження негативної активності, дотримання юридичних обов'язків, заборон і призупинень. Наслідком чого є неоднакове становище сторін у правових відносинах. У диспозиції норми права, які містять надзвичайний порядок, детально та диференційовано регламентуються права й обов'язки учасників правовідносин, законні обставини й умови, за яких можливе зменшення й обмеження деяких конституційних прав і свобод людини та громадянина.

Згідно з ч. 3 ст. 11 Закону України від 20 березня 2003 року № 638-IV «Про боротьбу з тероризмом», на території, в межах якої введений правовий режим антитерористичної операції, на період її введення допускається застосування деяких тимчасових обмежень: видалення фізичних осіб з окремих ділянок місцевості та об'єктів; посилення охорони публічного порядку, об'єктів, що підлягають

державній охороні і ін. Встановлені в нормативних актах умови й обставини, за яких можливе тимчасове обмеження прав і свобод, призводять до нерівноправного становища сторін у правовідносинах, наділення суб'єктів, які є представниками державної влади, більшим обсягом прав і повноважень, ніж у звичайній ситуації. Застосування в правових режимах юридичних засобів обмежувального характеру, спрямованих на протидію та ліквідацію сепаратизму, є механізмом захисту прав і свобод.

По-третє, переважає дозвільний тип правового регулювання. Встановлення законодавцем у межах надзвичайних правових режимів загальної заборони певного виду діяльності й дій, з метою забезпечення державних і громадських інтересів, спрямовано на стримування розвитку негативних суспільних відносин за допомогою переважного використання в режимах обмежень, призупинень і заборон. Суб'єктам дається можливість виконувати дії, які прямо дозволені законом. Указаний тип правового регулювання спрямований на підтримку авторитету влади та законності, дотримання публічного й правового порядку. З розглянутим типом правового регулювання пов'язане те, що найчастіше правове регулювання в галузях публічного права поширює свою дію на певний об'єкт (наприклад, територія проведення антитерористичної операції) та складну ситуацію, в правовому регулюванні яких використовується комплекс правових засобів. Із цим типом правового регулювання пов'язане застосування в правовому регулюванні правових режимів обмежувального характеру.

Законодавець із метою регламентації відносин і усунення та мінімізації негативного впливу визначає тимчасові заходи для забезпечення підтримки суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на території здійснення антитерористичної операції, та осіб, які проживають у зоні проведення антитерористичної операції або переселилися з неї під час її проведення, які передбачені Законом України від 2 вересня 2014 року № 1669-VII «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» [5]. Переважне використання у вказаних правових режимах юридичних засобів обмежувального характеру (встановлення заборон, обмежень, лімітів) зумовлено тим, що на території проведення антитерористичної операції проходять бойові дії, в зв'язку з чим необхідні охорона економічної системи, мінімізація її порушення, комплексність і збалансованість впливу на неї. Правові режими встановлюються на території проведення антитерористичної операції – території України, на якій розташовані населені пункти, визначені у затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку, де проводилася антитерористична операція [8].

По-четверте, закріплюються на рівні законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів. Правові режими у сфері публічного права встановлюються і, відповідно, входять до законодавчих і відомчих нормативно-правових актів, на відміну від режимів у сфері приватного права, не містяться в локальних нормативних актах і договорах. Ця ознака пов'язана з особливістю суспільних відносин, регламентованих надзвичайними режимами у сфері публічного права. Прикладом закріплення правових режимів на рівні нормативного акта в митному праві є порядок безмитного ввезення військового обладнання та військової техніки, встановлений у Законі України від 19.09.2013 № 584-VII «Про митний тариф».

По-п'яте, спрямовані на припинення протиправної поведінки, можливості вчинення протиправних діянь, захист законних інтересів особи, суспільства та держави. Ця ознака пов'язана з переважним застосуванням у правових режимах у сфері публічного права юридичних засобів обмежувального характеру. Особливі порядки правового регулювання у сфері публічного права мають специфічну мету, що виражається в припиненні протиправної поведінки, можливості вчинення протиправних діянь, захисті законних інтересів особи, суспільства та держави, частково сприяють досягненню загальних цілей правових режимів загалом.

Надзвичайні правові режими у сфері публічного права дають змогу регламентувати діяльність державних органів і посадових осіб у різних складних і нестандартних ситуаціях (що складаються у зв'язку з соціальними, військовими, природно-техногенними умовами) або стосовно певного об'єкта (режим державного кордону; території, де проводиться антитерористична операція, тощо), сформувані оптимальний механізм, спрямований на впорядкування суспільних відносин, пов'язаних із відхиленням від звичайних і стандартних.

Окрім того, надзвичайні правові режими у сфері публічного права дають змогу узгоджувати інтереси особи, суспільства та держави і досягнути певного правового консенсусу в разі, коли діяльність держави, її органів, посадових осіб і громадян змінюється через настання незвичайної, неординарної обстановки, екстремальних умов, спричинених, наприклад, сепаратистськими діями. Вказана спрямованість правових режимів у сфері публічного права зумовлена тим, що зазначена підсистема права насамперед спрямована на захист суспільних інтересів. Як зазначає О. Харитонова, публічне право – функціонально-структурна підсистема права, що виражає інтереси суспільства та регулює переважно базові, владні, управлінські, економічні, соціальні та міждержавні відносини [9].

Публічне право не можна розглядати як сукупність галузей права публічної спрямованості. Спрямованість надзвичайних правових режимів у цій сфері права пов'язана з предметом особливих порядків правового регулювання. Предмет правових режимів у публічному праві зумовлений насамперед інтересами держави, публічними інтересами (захистом конституційного ладу, забезпеченням національної безпеки в державі, припиненням протиправної поведінки та сепаратистських діянь), пов'язаний із відносинами влади (передбачає зміну режиму діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування) та захистом прав і законних інтересів окремої людини.

По-шосте, надзвичайні правові режими у публічному праві пов'язані з виникненням публічних правових відносин, де одним із суб'єктів є держава в особі державних органів або посадових осіб. Ця ознака пов'язана з особливостями правових режимів у публічному праві та виражається в тому, що суб'єкти в правовідносинах зазвичай не мають однакового становища сторін; переважає централізований характер у правовому регулюванні, також суб'єкти права обмежені або позбавлені можливості встановити інший обсяг прав і обов'язків, ніж той, який передбачений у нормативному акті, оскільки такі форми встановлення взаємних прав і обов'язків, як договір (угода) і встановлення режимів у локальних нормативних актах не використовуються.

Результатом дії надзвичайних правових режимів у сфері публічного права є створення умов для захисту державних інтересів, забезпечення та захист законних інтересів особи, окремих соціальних груп, суспільства та держави, за необхідності стримування розвитку негативних явищ і процесів.

Розглянуті ознаки надзвичайних правових режимів у сфері публічного права взаємопов'язані, одна ознака впливає з іншої. Переважне застосування в правовому регулюванні юридичних засобів обмежувальної спрямованості у виді заборон, призупинень і значно рідше позитивних зобов'язань, переважання дозвільного типу правового регулювання, пріоритет публічних інтересів над приватними, імперативний метод і відсутність ознак децентралізації – призводять до нерівноправного становища сторін у правовідносинах.

Чинність надзвичайних правових режимів у сфері публічного права ґрунтується на принципах цієї підсистеми права. У контексті дослідження В. Авер'янова й А. Пухтецької щодо вдосконалення організації та діяльності системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів і стандартів до принципів публічного права належать такі: пріоритет публічних інтересів; переважання імперативних норм; централізація правового регулювання та ін. [10, с. 113].

Принцип пріоритету публічних інтересів над приватними та переважання імперативних норм простежується під час введення надзвичайного стану.

В ст. 1 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» передбачається введення на всій території України або в її окремих місцевостях особливого правового режиму діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, що допускає обмеження у здійсненні конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб. Особливості виникнення публічно-правових відносин з використанням особливих порядків надзвичайного правового регулювання пов'язані також зі специфічною законодавчого закріплення правових режимів у галузях публічного права.

У галузях публічного права найчастіше вживаються терміни, пов'язані з режимом, так законодавець звертає увагу особи, яка застосовує право, на наявність особливих правових порядків із метою їх дотримання. Специфіка поєднання способів, методів і типів правового регулювання проявляється на рівні не лише галузі права, адже немає галузі, в якій регулювання є цілковито однорідним. Можна говорити про виокремлення галузевих, підгалузевих та інституційних правових режимів [11, с. 83].

В адміністративному, кримінально-виконавчому та митному праві законодавець вживає слово «режим», звертаючи увагу особи, яка застосовує право, на необхідність дотримання особливих порядків правового регулювання, які є їхнім змістом. У кримінальному праві термін «режим» не вживається, в окремих випадках згадується про винятковий характер, однак це не дає підстав стверджувати про відсутність такого специфічного правового блоку, яким є правовий режим, у нормах кримінального права.

Необхідно розглянути питання про співвідношення правових міжнародно-правових режимів із режимним регулюванням у національному праві. Об'єктивно існує взаємозв'язок і взаємодія міжнародних та внутрішньодержавних правових режимів, водночас не можна вважати, що останні зазнають повного впливу міжнародних режимів, тому що виключне регулювання в національному праві має власну юридичну природу.

Внутрішньодержавні правові порядки правового регулювання спрямовані на регламентацію складних, нетипових, нестандартних, екстраординарних суспільних відносин і ситуацій соціального, природно-техногенного та іншого характерів за допомогою правових норм, що містяться у внутрішньодержавному праві. Встановлюючи міжна-

родно-правові режими (зокрема і надзвичайного характеру), керівники держав намагаються вирішити найважливіші проблеми людства.

Досягнутий між державами консенсус оформляється міжнародними конвенціями, угодами й іншими формами договорів, що підлягають дотриманню державами, які є учасниками цих угод, де містяться правові надзвичайні режими, що діють у міжнародному праві.

Низку положень надзвичайного законодавства країн ЄС (права органів місцевого самоврядування, чітке визначення обмежень у правах населення, підстави введення надзвичайного стану) потрібно розглядати як перспективні, які повинні враховуватися в процесі подальшого вдосконалення національного законодавства у цій сфері [12, с. 186–187].

Висновки. Метою надзвичайних правових режимів є: регламентація складних, нестандартних суспільних відносин; усунення перешкод, що виникають у процесі задоволення законних інтересів суб'єктів; стримування протиправної поведінки, що завдає шкоди інтересам особи, суспільства, держави; стимулювання позитивного розвитку суспільних відносин, соціально активної поведінки суб'єктів. Цілі надзвичайних режимів досягаються за допомогою їх функцій, які мають певну специфіку, пов'язану з застосовуваними правовими засобами. Надзвичайні правові режими виконують такі функції: регулятивну, стимулюючу, обмежувальну, мотиваційну, ціннісно-орієнтаційну, виховну, соціального контролю, комунікативну та компенсаційну. Надзвичайні правові режими складаються з взаємодіючих правових засобів стимулюючої й обмежувальної спрямованості, що об'єднуються за допомогою трьох різновидів зв'язків (функціональних, сутнісних і операційних).

Із функціонального погляду структура надзвичайних режимів складається з елементів механізму правового регулювання: норм права, що регулюють складні, екстраординарні ситуації соціального, природно-техногенного, міжнародного й іншого характерів; юридичних фактів; надзвичайних правовідносин; актів реалізації суб'єктами прав і обов'язків; актів застосування права; актів тлумачення права; правосвідомості, правової культури учасників надзвичайних правовідносин, правових статусів суб'єктів і об'єктів права.

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 вересня 2017 року «Про Концепцію реформування та подальшого розвитку системи управління державою в умовах надзвичайного стану і в особливий період»: Указ Президента України від 25.09.2017 № 283/2017 [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/2832017-22678>

2. Дитюк В. З. Особливості нормативно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки в країнах Європейського Союзу / В. З. Дитюк, С. С. Єсімов // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія Юридичні науки. – 2015. – № 827. – С. 17–23.

3. Балинська О. М. Криза влади: філософсько-правовий погляд / О. М. Балинська // Наук. вісник Львівського держ. ун-ту внутрішніх справ. Серія юридична. – 2017. – № 1. – С. 3–11.

4. Рабінович П. М. Приватне й публічне у природному праві та українському законодавстві / П. М. Рабінович // Юридична Україна. – 2004. – № 6. – С. 27–34.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку переміщення товарів до району або з району проведення антитерористичної операції: Закон України від 17.07.2015 № 649-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 37–38. – Ст. 369.

6. Мазур Т. В. Особливості методу публічно-правового регулювання та його прояви у фінансовому праві / Т. В. Мазур // Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія. Право. – 2014. – № 24. – С. 76–79.

7. Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 02.09.2014 № 1669-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 44. – Ст. 2040.

8. Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2015 № 1275-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1275-2015-%D1%80/page7#n7>

9. Харитонова О. І. Поділ права на приватне та публічне: теоретичне питання / О. І. Харитонова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.univer.km.ua/visnyk/38.pdf>

10. Авер'янов В. Б. Удосконалення організації та діяльності системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів і стандартів / В. Б. Авер'янов, А. А. Пухтецька // Часопис Київського ун-ту права. – 2010. – № 4. – С. 110–117.

11. Яковлев О. А. «Правовий режим»: підходи до визначення поняття / О. А. Яковлев // Право та інновації. – 2015. – № 2 (10). – С. 80–85.

12. Ковалів М. В. Порядок і підстави введення правового режиму надзвичайного стану / М. В. Ковалів, А. І. Рутар, Ю. В. Павлишин // Наук. вісник Львівського держ. ун-ту внутрішніх справ. Серія юридична. – 2015. – № 2. – С. 180–188.

Серета В. В. Чрезвычайные правовые режимы в сфере публичного права

Исследуются чрезвычайные правовые режимы в сфере публичного права в Украине. На основании системного анализа рассматриваются осо-

бенности правового регулювання, присущего чрезвычайным правовым режимам в области права, относящиеся к публичному праву, в контексте необходимости обеспечения территориальной целостности государства, борьбы с сепаратизмом. Анализируется влияние международного права на формирование чрезвычайных правовых режимов с целью дальнейшего развития системы управления государством в условиях чрезвычайного положения и в особый период.

Ключевые слова: правовой режим, правовое регулирование, чрезвычайные правовые режимы, публичное право.

Sereda V. V. Emergency legal regimes in the field of public law

The article deals with the investigation of emergency legal regimes in the field of public law of Ukraine in the context of the need to ensure the territorial integrity of the state, the fight against separatism. The purpose of the emergency legal regimes is the regulation of complicated, non-standard social relations; elimination of interferences with the process of satisfying the legitimate interests of subjects; deterrence of unlawful behavior that infringes the interests of a person, society, state; stimulation of positive development of social relations, social and active behavior of subjects. Objectives of emergency regimes are achieved with the help of their functions, which have a certain specificity related to the use of legal means. Emergency legal regimes perform the following functions: regulatory, stimulating, restrictive, motivational, valuable and orientational, educational, social control, communicative and compensatory. Emergency legal regimes consist of interacting legal means of stimulating and limiting orientation, united by three types of connections (functional, essential and operating). From a functional point of view, the structure of emergency regimes consists of elements of the mechanism of legal regulation: rules of law governing the complex situations of social, natural and man-caused, international and other types; legal facts; emergency legal relationships; acts of implementing persons' rights and obligations; acts of applying law, acts of interpreting law; legal awareness, legal culture of participants of emergency legal relations, legal status of subjects and objects of law. From the essential point of view, emergency regimes consist of stimulating and restrictive legal means and their influence on subjects. The third group of elements of emergency regimes (operating) is formed on the basis of the analysis used by the subjects of operating means; the assessment of their use depending on particular complicated social relations.

Key words: legal regime, legal regulation, emergency legal regimes, public law.

Стаття надійшла 28 серпня 2017 р.